

Hans Christian Michaelsen

Daglig leder i Stiftelsen LEON – Kompetansesenter i rus- og atferdsproblematikk

Transitt

«*Make everything as simple as possible. But not simpler.*»
Albert Einstein

Kanskje er det bare en overgang, nok en gang. Å være underveis innebærer nettopp det. Ikke er vi kommet frem, vi er heller ikke lenger der vi var, og vi vet ikke helt hvordan det vil bli. Likevel beveger vi oss med relativ stor ro mot neste utgang, der fremtiden antas å befinne seg, mens vi passer godt på boardingkortet som borger for både identitet og bestemmelsessted. Skjønt, er det vi som drar dit, eller kommer fremtiden til oss? Nåja, det er i alle fall der vi skal tilbringe resten av tiden. Imens befinner vi oss i transitt.

Det er her forandringene skjer, vi ser og merker dem, men tror vi på dem? Ideer om rett og galt, godt og dårlig, om verdier, moral og makt er alle i kolossal forandring her i transitt, men er det en overgang bare? Hvis vi nå befinner oss i relativismens epoke, er det bare spørsmål om avgangstid før vi er landet i et varmere land, eventuelt under en hardere himmel?

Vi har sett det før. Som pendlere vet vi at frem og tilbake er like langt, og pendelen svinger begge veier, når den først får svinge. Historien, der vi kom fra, husker vi det stedet? Kan vi kjenne det igjen når vi kommer et sted som ligner? Av historien lærer vi at av historien lærer vi ikke, blir det sagt. Vi kunne trenge kamelens tålmod.

Er for eksempel ropene om at vi trenger en ny ruspolitikk også bare en overgang? Det er blitt gjentatt til det uimotigelige at den gamle har slått feil, at alt er blitt verre –

nyrekruttering, forbruk og dødelighet. Å holde frem drømmen om et narkotikafritt samfunn, omtales ikke bare som urealistisk, men likefrem uverdigg i sine konsekvenser fordi kontrollinnsatsene fryktes å gjøre større skade enn rusmisbruket. Så må vi ha noe nytt og bedre.

Men det nye er ikke nyere enn keiserens klær. Snur vi oss og ser til Sverige, Italia, Spania eller USA, er erfaringene med liberale holdninger og lovgivning både tydelige, dyrekjøpte og de har sendt pendelen tilbake dit den kom fra. Dessverre er det slik med pendler. De har tendens til å øke sin svingradius når ensidigheten trekkes langt.

Undersøkelser viser markert korrelasjon mellom lovgivning, befolkningens holdninger og konsumpsjon av rusmidler. Forbruk går ned når tilgjengelighet og mottakelighet er lav. I Norge har vi dratt fordel av vår lange tradisjon for at brede folkelige bevegelser har kjempet for en restriktiv rus- og medikamentpolitikk. Våre rusrelaterte problemer er fortsatt mindre enn i land med mer liberale tradisjoner og eksperimenter.

Vi kan til og med huske Kyrre Grepps ord: «*En drikkende arbeider tenker ikke. En tenkende arbeider drikker ikke.*»

Feilslått politikk? Problemet er snarere mangel på politikk, mangel på det brede engasjement. I stedet profesjonaliseres problemløsningen på bekostning av den folkelige forebygging.

Man bekjemper ikke malaria ved å jage mygg eller behandle de syke. Det er vekst- vilkår og utviklingsbetingelser, klima og miljø som avgjør. Så også for omfanget av avhengighetsstilstander.

Hvilken overgang befinner verdighetsbegrepet seg i? På vei til utgang B og snarlig take-off på businessclass? Frihet til vår private rus, på bekostning av svake, er kynisme, nå som før, og lindres ikke av kunstig åndedrett, hvilket hjelp til fortsatt rusing er. Hvis verstingene på gata er et uverdigg syn vi helst vil slippe, blir ikke moralen bedre av å gjøre dem til pasienter med rett til uføretrygd. Dessverre har det sterke fokus på å holde narkomane i live, gått på bekostning av å være opptatt av hvilket liv vi skal holde dem i. Av å gi dem noe å leve for. Medikamentelle løsninger må være nødløsninger, ikke en norm for samfunnets verdighet.

Vi er i transitt mellom den nye og gamle tid, alltid. De senere år har vi opplevd politikkens gradvise tilbaketrekking, markedstenkning overtar stadig mer. Vi skal velge våre liv hver eneste dag og idømmes stadig større frihet til det. Hva velger vi? Frihet og samhold – klarer vi å ta vare på begge deler, både individualisme og solidaritet? Det er ikke nok å forhindre at enkeltmennesker blir avhengige; vi må også forebygge de negative følgene misbruk får på hele samfunnet.

Transitt er ikke bare en overgang. Når vi kommer tilbake, oppdager vi stedet for første gang. Slik vi har skapt det.

Kunsten å være lege ...

«Tidligere, da religionen var sterk og vitenskapen svak, tok folk feilaktig trolldom for medisin. Nå er vitenskapen sterk og religionen svak, og folk tar feilaktig medisin for trolldom.»

Thomas Szasz

I neste nummer:

- Warfarinbehandling
- Kostprovokasjon hos barn
- Mødre med funksjonshemning
- Unntak fra taushetsplikten
- Leger og sykdom hos Holberg